

Výroční zpráva o činnosti pracovní skupiny pro psychologii krizí, katastrof a traumatu

Základní informace o pracovní skupině:

Pracovní skupina pro psychologii krizí, katastrof a traumatu při Českomoravské psychologické společnosti byla oficiálně ustanovena dne 18. listopadu 2010 na rozšířeném jednání rady Českomoravské psychologické společnosti v budově Akademie věd ČR. Pracovní skupina byla vytvořena v reakci na podnět Stálého výboru pro psychologii krizí a katastrof Evropské federace psychologických asociací (Standing Committee on Disaster and Crisis Psychology, dále jen „SC EFPA“). A také i vzhledem k potřebám kolegů a kolegyně, kteří se zabývají psychologií krizí, katastrof a traumatu v České republice. Mezi zakládající členky a členy patří psychologičky a psychologové s praxí v oblasti psychologie traumatu a mimořádných událostí – ať už z oblasti bezpečnostních sborů, integrovaného záchranného systému, klinické praxe či akademické sféry.

Činnost v roce 2015:

V roce 2015 se členky a členové pracovní skupiny sešli na dvou jednáních. Tradičně se scházíme na různých pracovištích členů skupiny, abychom se seznámili s provozem a specifiky jejich práce. V lednu jsme přijali pozvání na katedru psychologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (dále jen „FF UK“) a v říjnu nás hostilo Psychologické pracoviště Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje. Zajímavou novinkou je, že jednání začínáme také exkurzí na pracovišti krizových center. V Olomouci jsme tak navštívili Středisko sociální prevence a Krizové centrum Charity Olomouc.

PhDr. Štěpán Vymětal, PhD. se zúčastnil jednání Stálého výboru pro psychologii krizí, katastrof a traumatu (dále jen „SC EFPA“) v rámci 14. Evropského kongresu psychologie ve dnech 7.-10.6.2015 (<http://www.ecp2015.it/>). Součástí kongresu bylo i symposium SC EFPA, které bylo zaměřeno na etické aspekty v rámci psychologie krizí a katastrof. Dále si při jednání SC EFPA členové vyměnili zkušenosti z mimořádných událostí v poslední době (radikalizace, letecká nehoda German Wings, dopravní katastrofy v dalších zemích). Tématem dalšího setkání SC EFPA (Lisabon) byla probíhající migrační krize (Sýrie, Ukrajina), zkušenosti jednotlivých zemí s psychosociální pomocí uprchlíkům, podporou lokální komunity apod. Zástupce za ČR se této diskuse účastnil korespondenčně.

O aktivitách SC EFPA viz: <http://disaster.efpa.eu>

Činnost členů a členek pracovní skupiny ve spolupráci s dalšími organizacemi

Výuka:

- Základní kurz na katedře psychologie FF UK, Psychologie komunikace, Krizová komunikace a komunikace rizika (*H. Boukalová, Š. Vymětal*), Komunikace v policejním vyjednávání PhDr. Kláry Zbořilové. (*H. Boukalová*)
- Základní kurz na katedře psychologie FF UK, Specializační seminář, přednáška Vybrané aspekty práce s oběťmi katastrof a trestných činů. (*H. Boukalová*)
- Krizová komunikace v rámci oboru Ochrana obyvatelstva na FTVS Praha. (*Š. Vymětal*)
- Psychosociální intervence na katedře FF UK, (součástí první psychologická pomoc a intervence v případě hromadných událostí), výuka také v angličtině pro zahraniční studenty. (*S. Horáková Hoskovcová*)
- Odborná příprava příslušníků hasičských záchranných sborů v poskytování posttraumatické péče a první psychické pomoci (*J. Majzlíková, D. Dohnal*), v roce 2015 např. se specializací na komunikaci se seniory v krizové situaci (ve spolupráci

s o.p.s. Elpida) nebo komunikace s osobami se sebevražedným jednáním pro lezce a velitele zásahu.

- Komunikace při mimořádných událostech v rámci oboru Ochrana obyvatelstva na FTK UP Olomouc. (*D. Dohnal*)
- Krizová intervence v rámci oboru psychologie na FF UP Olomouc. (*D. Dohnal*)
- Psychologie bezpečnosti a katastrof na katedře bezpečnostních služeb FBI VŠB TU. Ostrava (*Z. Dittrichová*)
- Specifika komunikace s muslimskou komunitou PhDr. B. Ostřanského, Ph.D. (Orientální ústav Akademie věd ČR) pro psychology HZS ČR. (*Z. Dittrichová*)

Výzkum:

- Proběhl výzkum „Zátěžové a podpůrné faktory v práci policistů s menšinami“, projekt ERP (odbor projektového řízení Ministerstva vnitra ČR (dále jen „MV ČR“). Výstupem jsou videospoty (interkulturní komunikace) pro přípravu na práci policistů s menšinami. (*Š. Vymětal*)
- Proběhl výzkum „Psychologické aspekty chemických, biologických, radiačních a nukleárních incidentů“, bude publikováno. (*Š. Vymětal, R. Říha*)

Semináře a konference:

- Seminář Rady Evropy EU s názvem „Potřeby osob se zdravotním postižením v průběhu celého cyklu zvládnání katastrof“ v Rize pod předsednictvím Lotyšska v Radě EU. (*aktivní příspěvek Z. Dittrichová*)
- Seminář s názvem „Trendy ve forenzně psychologickém výzkumu a praxi“ (*koordinátorka H. Boukalová*), zazněla zde přednáška dr. Michaela Humanna z University of Liverpool: „Difficult Offenders, Difficult Interactions and Difficult Decisions“, jejíž část byla věnována spolupráci a výzkumu složek "Blue lights" a také nácviku koordinovaných reakcí těchto složek na hromadná neštěstí a vyhodnocení efektivity takového nácviku.
- Seminář pro týmy posttraumatické a psychologické pomoci hasičů, záchranářů a policistů v Ústeckém kraji. Téma: migrace a uprchlická krize, diskuze se syrským uprchlíkem, dobrovolnictví v nemocnici, spolupráce při mimořádných událostech. (*koordinátorka J. Majzlíková*)
- Konference „Budoucnost krizové pomoci“ KCO Ostrava. (*aktivní příspěvek „Současnost a budoucnost krizové pomoci z pohledu HZS ČR“ Z. Dittrichová*)
- Kulatý stůl s mezinárodní účastí k příležitosti „Dne jednotného evropského tísňového čísla 112“ v Praze. (*aktivní příspěvek „Příprava příslušníků HZS ČR k jednání a komunikaci s osobami s postižením při mimořádných událostech“ Z. Dittrichová*)
- Konference Psychosociální aspekty zásahu záchranných sborů, UO Hradec Králové a konference Můj soused zabiják, ETF Praha. (*aktivní příspěvek "Psychologické aspekty radikalizace" Š. Vymětal*)
- Pracovní setkání ve Vídni a Bruselu platformy EC (cíl boj s násilnou radikalizací: Radicalisation Awareness Network a RAN expertního centra). (*Š. Vymětal*)
- Projekt TACTIC (téma krizové komunikace a připravenosti pro události typu povodeň, terorismus, epidemie, zemětřesení), účast na expertních setkáních k tématice povodní a terorismu v Polsku a Velké Británii. (*Š. Vymětal*)

Kurzy a výcviky:

- Charita ČR ve spolupráci s Psychologickou službou Ministerstva vnitra – Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR uspořádala již druhý kurz pro ukrajinské psychology-školitele v poskytování psychosociální pomoci při mimořádných událostech na Ukrajině. Téma: práce s migranty, práce s rodinami, s lidmi po vážném zranění či s tělesným postižením, truchlení a práce s osobami, které byly v zajetí, prožily zkušenost rukojmí, násilí apod. (Z. Dittrichová, B. Balková)
- V přípravě byl kurz „Psychosociální pomoci v terénu“ pro neziskové organizace a vybrané úředníky a úřednice státní správy, ve spolupráci spolku Spirála a Hasičského záchranného sboru Ústeckého kraje. Spuštění v roce 2016. (J. Majzlíková)
- Proběhl výcvik policejních psychologů „Psychologické aspekty radikalizace“ s nizozemskými lektory, ve spolupráci odboru bezpečnostní politiky a prevence kriminality a odboru personálního Ministerstva vnitra. (Š. Vymětal, J. Ryšavá, nizozemští lektori)

Publikační činnost:

- Vymětal, Š., Šíchová, A. (2015). Uprchlíci ze Sýrie – Kulturní a sociální aspekty. Praha: MV ČR. (viz www.mvcr.cz/psychologie)
- Vymětal, Š., Míčková, M. (2015). EBOLA – Zdravotní, sociální, psychologické a krizové aspekty epidemie. Informační materiál pro přípravu pracovníků krizového řízení, složek IZS, psychosociálních a humanitárních služeb. Praha: MV ČR.
- Říha, R., Vymětal, Š. (2015). Psychologie účastníků mimořádných událostí způsobených CBRN ohrožením. Sborník z konference AWHP „Imigrace – bezpečnostní a zdravotní rizika“.
- Dittrichová, Z. (2015). Spolupráce psychologické služby HZS ČR a Charity ČR s ukrajinskými psychology – kurz pro ukrajinské školitele psychosociální pomoci. Sborník přednášek XIV. ročníku mezinárodní konference „Ochrana obyvatelstva – Nebezpečné látky 2015“.
- Překlad knihy s názvem “I Love a Fire Fighter“ americké psycholožky Elleny Kirschman. Svépomocná kniha se věnuje problémům rodin hasičů, například vlivu práce na směny na manželství nebo prožitkům, které doprovází fyzická zranění a trauma. Obsahuje návody, jak zacházet s pracovním stresem, jak řešit konflikty v rodině nebo jak se vyrovnat se všemi aspekty hasičské profese. Vyjde v roce 2016. (Z. Dittrichová, B. Balková)

V rámci všech zmíněných aktivit byly navázány vztahy a odborná spolupráce s krizovými psychology ze zahraničí. V roce 2015 dále Psychologická služba MV-GŘ HZS ČR navázala spolupráci s psychology Hasičského záchranného sboru Moldavska. Jedním z cílů projektu byla výměna zkušeností mezi oběma psychologickými službami, zmapování fungování psychologické služby HZS Moldavska a zjištění potřeb těchto psychologů v oblasti vzdělávání, na které by měl odpovědět na míru sestavený kurz lektorovaný psychology HZS ČR, jenž se plánuje v budoucnu.

Katedra psychologie FF UK zahájila s podporou MV ČR aktivity v rámci mezinárodního projektu EK EUNAD – IP (téma pomoci lidem s mentálním a pohybovým postižením při katastrofách), koordinátorem projektu je Německý spolkový úřad pro civilní ochranu a pomoc při katastrofách (BBK).

Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR plánuje v roce 2016 misi policejních a bezpečnostních expertů na Ukrajinu. Její součástí by mělo být také sdílení české nejlepší praxe v oblasti aplikace psychologie v bezpečnostních sborech a IZS.

Kontakty:

- Email: psychologieprokrize@seznam.cz, web: <http://psychologieprokrize.cz>

Za pracovní skupinu pro psychologii krizí, katastrof a traumatu
Jana Majzlíková
29. 1. 2016